

PODRUHÉ PŘED SOUDEM (Sk 5,17-42)

1. Evangelium se nedá spoutat

V dnešním pokračování z knihy Skutků vidíme druhý střet židovské velerady s apoštoly. V prvním případě byli zatčeni pouze Petr a Jan a bylo jim důrazně sděleno, že nesmějí nadále o Ježíšovi učit. Tento příkaz nemohli a ani nechtěli splnit. Vždyť o tom, co prožili s Kristem, „*nemohou mlčet*“ (4,20), řekl Petr. Po modlitbě celé církve se odvažují k jakési obdobě „občanské neposlušnosti“ a nadále v Jeruzalémě Ježíše zvěstují. A Bůh se k tomu přiznává působením mnohých divů a znamení. Kněží ovšem už nehodlají působení apoštolů dále trpět. Proto je nechají zajmout a vsadí je do vězení. Už to není jen Petr a Jan jako předtím. Mluví se tu už obecně o apoštolech. Nevíme, zda zatkli všech 12; určitě to ale bylo více než jen ti dva. Došlo však u k události, na kterou jsou kněží i dozorcí krátcí. „*Anděl Páně však v noci otevřel dveře vězení a vyvedl apoštoly ven*“ (v. 19). Nestane se to naposledy. O něčem podobném čteme ve Skutcích ještě 2x. Tehdy, když anděl vyvedl z vězení apoštola Petra (Sk 12). A ještě když byli uvězněni Pavel a Silas ve Filipis. Nastalo zemětřesení, dveře vězení se otevřela a všem vězňům spadla pouta. Uvěznění však neutekli, čímž zachránili dozorcův život (Sk 16). Z těchto příběhů ale nemůžeme odvozovat, že by Bůh zázračně otvíral svým svědkům vězení pokaždé. Že by všechny nějak zázračně vysvobozoval. Vždyť tytéž Skutky hovoří o tom, že Jakub byl sťat mečem a Štěpán ukamenován. A i to byla cesta Boží. Ale můžeme tyto příběhy vnímat jako svého druhu **znamení**. Jako znamení toho, že je zde ještě **vyšší moc**, než je moc lidská, že Boží děti jsou v ještě mocnějších rukách, než jsou ruce lidské. A když se Bůh k něčemu rozhodne, není síly, která by tomu mohla zabránit. Ani dveře a stěny cel. Ano, Bůh vždy zázračně neotevívá vězení, ale tu moc má. Nemůžeme Bohu předepisovat, jak by měl jednat, ale vždy můžeme věřit v jeho moc.

Může nás ale na tom dnešním příběhu napadnout, zda to andělské vysvobození stálo vůbec za to, když krátce poté jsou apoštolové zatčeni znovu. Tentokrát se však už dostanou před veleradu, a dokonce budou zbičováni. Mělo to tedy smysl „konat zázrak“, když se věci hned vzápětí vrátí zpět? To zázračné vyvedení ale nemělo za cíl jen povzbudit apoštoly, že Bůh je mocný. Mělo to být také znamením veleradě a nepřátelskému světu vůbec. Znamením toho, že **žádná lidská moc nemůže umlčet zvěst evangelia**. Anděl vyvádí apoštoly z vězení, a hned jim připomíná jejich úkol: „*Jděte znovu do chrámu a zvěstujte lidu ta slova života*“ (v. 20). Bylo to výmluvné znamení, že evangelium se nepřátelům zastavit nepodaří. Mnozí v historii se o to pokoušeli i krutými represemi, mučením, vězněním i popravami. Mnoho křesťanů v historii takto stvrdilo svou víru a svědectví životem. Na mnoha místech světa jsou křesťanské pronásledování dodnes. Dábel může podněcovat mnohé nepřátelství a protivenství, ale evangelium se mu přece umlčet nepodaří. Uvážlivější z velerady si to uvědomovali: Pochází-li to z lidí, rozpadne se to samo. Pochází-li to ale z Boha, „*nebudete moci ty lidi vyhubit - nechcete přece bojovat proti Bohu*“ (v. 39). Tak to řekl Gamaliel, ke kterému se ještě dostaneme.

2. Evangelium před veleradou

Mezitím bylo svoláno zasedání velerady, sanhedrin. Po počátečním zmatku, kdeže ti zatčení jsou, se jim je nakonec podaří najít, jak opět učí v chrámu. A tak je konečně přivedou před radu a velekněz hned započne výslech. Spíše obvinění: „*Důrazně jsme vám zakázali učit o tom člověku, a vy jste tím svým učením naplnili celý Jeruzalém; a na nás byste chtěli svalit odpovědnost za jeho krev!*“ (v. 28). Na kázání apoštolů radu dráždila řada věcí. Ale jedna z nich možná vyčnívala. Totiž to, jak vytrvale v kázáních apoštolů zaznívalo **obvinění ze smrti Ježíše**. Vidíme to v každém dosavadním Petrově kázání. Petr v každém svém kázání neopomněl zmínit, že Jeruzalémští odmítli Mesiáše a nechali jej ukřižovat (2,23.36; 3,13-15). A dokonce to odvážně vysloví i v prvním výslechu před veleradou: „*Vy jste jej ukřižovali, ale Bůh ho vzkřísil z mrtvých*“ (4,10-11). Z obžalovaných se rázem stávají žalobci. A to veleradu dráždí. Nejen, že jsme vám důrazně zakázali o Ježíšovi učit, ale vy na nás stále svádíte vinu za jeho krev. Ano, rada vydala Ježíše Pilátovi k ukřižování. O tom není sporu. To ani rada určitě nepopírala. Ale necítí za to vinu. Stále je přesvědčena, že jednala správně. Vždyť Ježíš byl podle ní nebezpečný buřič, rouhač, u kterého hrozilo, že rozvrátí celý národ a tradice. Ano, vydali jej na smrt, ale vinu za to necítí. A vadí jim, že je apoštolové všude obviňují – považte ze zavrnutí a popravy Božího Mesiáše. Tím jsme prý vinni. To však naprosto odmítali a nepřijímali.

Ale Petr si nedá pokoj a znovu vše zopakuje: „*Boha je třeba poslouchat, ne lidi. Bůh našich otců vzkřísil Ježíše, kterého vy jste pověsili na kříž a zabili*“ (v. 29-30). Neopomene tedy ani nyní vinu rady: Vy jste jej pověsili na kříž a zabili. A Petr také podobně jako při prvním výslechu odpovídá tím, že jednoduše nemohou mlčet. Že nemohou uposlechnout příkaz rady. O tom, co jsme viděli a slyšeli, nemůžeme mlčet, řekl Petr minule. Nyní dodává v podobném duchu: „*Boha je třeba poslouchat, ne lidi*“. Nemůžeme mlčet, protože bychom se prohřešili proti Bohu, který nás poslal. Jen pro upřesnění překlad: „*Boha je třeba poslouchat, ne lidi*“ vyznívá konfrontačněji, než bylo zamýšleno. Mohlo by to vyznít tak, že nasloucháme jen Bohu, a to, co nám říkají lidé, je nám naprosto lhostejné. To by ovšem byl spíše znak fanatiků než skutečných křesťanů, kteří vědí, že Bůh často mluví i skrze druhé lidi. Doslovný

překlad je mírnější: „*Více sluší poslouchati Boha než lidi*“ (Kral.). Tedy i lidem je třeba naslouchat, ale když lidé tlačí někam jinam, než vede Bůh, pak více sluší poslouchat Boha než lidi. Buďme ovšem opatrní na určování toho, co chce Pán Bůh. Někdy je to jistě zřejmé. Když by nás třeba někdo sváděl k něčemu zjevně špatnému a hříšnému, pak nemusíme příliš dumat nad tím, co chce Pán Bůh. Ale ne vždy je to tak zřejmé a jasné. A tam buďme opatrní na sebejistá vyjádření: 'Tohle po mě chce Pán a co my říkáte vy, je mi lhostejné'. Kolik pomýlení v životě křesťanů už zapříčinilo zaslepené a nepravé přesvědčení o vedení Bohem. Ale tato opatrnost nám jistě nemá bránit být rozhodnými ve věcech zřejmých a zjevných. Pro apoštoly zvěstovat Krista takovou zjevnou a zřejmou věcí bylo. Nemůžeme mlčet. V tomto musíme více poslechnout Boha než vás. Tak si to rozpoznání, co si Pán Bůh žádá a k čemu nás skutečně vede, vyprošujme. Zdokonalujme toto rozpoznávání nad Písmem, na modlitbách i v rozhovoru s ostatními křesťany.

Petr tedy znovu odporuje samotné veleradě. Jak jiný je to Petr, než jakého ho vidíme na dvoře velekněze po Ježíšově zatčení, když třikrát zapírá, že jej vůbec zná. Jistě ví, že takovýto postoj apoštolům plusové body u velerady nepřinese. Ale nemůže jinak, nemohou jinak. Povzbudivé a nadějně na tom Petrově vystoupení, že vlastně znovu i té zatvrzelé veleradě **ukazuje cestu**: „*Bůh našich otců vzkřísil Ježíše, kterého vy jste pověsili na kříž a zabili; toho Bůh vyvýšil jako vůdce a spasitele a dal mu místo po své pravici, aby přinesl Izraeli pokání a odpuštění hříchů*“ (v. 30-31). To není jen obhajoba apoštolské zvěsti. Petrova řeč před veleradou je znovu **kázáním**. Je to **kázání pro veleradu**. Ano, zaznívá v něm obvinění, že velerada selhala vůči příchodu Mesiáše, „dokonce jej pověsili na kříž a zabili“, ale přece i jim platí zvěst, že Ježíš je vyvýšen jako vůdce a spasitel, že je na pravici Boží, a že přináší Izraeli (a tedy i jim, veleradě!) pokání a odpuštění hříchů. Nesmíme tedy Petrovo slovo chápat jen jako obžalobu velerady, ale také jako kázání evangelia ve veleradě a samotné veleradě. Perovou slovo není slovem nenávisti k soudcům, ale pozváním ke Kristu. I veleradě přece pořád platí pozvání k pokání a odpuštění hříchů.

3. Gamaliel

Velekněží s tím ovšem naložili úplně jinak: „*Když to velekněží slyšeli, rozlítli se a chtěli apoštoly zabít*“ (v. 33). Jejich odpor k apoštolům, k Ježíši a k evangeliu zdá se dosahuje vrcholu. Teď už jde o život. A možná by to tak i dopadlo, kdyby Pán Bůh nedal povstat ve veleradě jednomu jejímu členu jménem **Gamaliel**. Zatímco velekněžími lomcuje vztek a chtějí řešit vše radikálně na ostří nože. Pán Bůh zvrátil jejich úmysl skrze moudrého Gamaliele. Gamaliel byl velice váženým a ctěným učitelem zákona. Všichni lidé si jej vážili a ctili ho (v. 34). Do atmosféry napjaté jako struna vnesl moudrost a rozvahu. Nechal apoštoly vyvést ven a promluvil k veleradě. Nabádá k rozmyslu a uváženosti: „*Dobře si rozmyslete, Izraelci, co s těmi lidmi chcete udělat*“ (v. 35). A připomene příklady z minulosti. Takových hnutí jako to ježíšovské už tu bylo více. Třeba **Theudas** – tvrdil, že je vyvolený. 400 mužů šlo za ním. Nakonec byl zabit, jeho stoupenci byli rozprášeni, a nezbylo z toho nic. Nebo **Judas Galilejský**. Také on za sebou strhl lid, ale když zahynul, podobně z toho nic nezbylo. A tak vám radím, nechte tyto lidi být a propusťte je. Jestli je toto hnutí jen z lidí, nemůže to vydržet a samo se to rozpadne. Ale jestli je to z Boha, tak upřímně – proti tomu nezmůžete vůbec nic. A vy přece nechcete bojovat proti Bohu?

Zajímavá řeč, vidíte. Gamaliel velice správně na příkladech dokládá, jak to dopadne, když vznikne nějaké horké vzdušné mezi lidmi jen z lidského popudu. To nemá šanci. Dříve nebo později to musí ztroskotat. Ale je-li něco z Boha, tak proti tomu nezmůže nikdo nic. To je jistě obecně pravda. Ale nelze v tom neslyšet, že Gamaliel byt' to neřekne přímo, úplně neodmítá myšlenku, že by to Ježíšovo hnutí mohlo být od Boha. To samo o sobě muselo být pro radu nepřijatelné. Jistě nechtěli ani na okamžik připustit, že by to, co se teď děje, bylo od Boha. A přece nakonec přijímají Gamalielovu radu. Ovšem jak se říká „odsad' podsad““. Nechají apoštoly zbičovat a znovu jin zakáží o Ježíšovi učit. Je tedy zjevné, že nevěří, že by působení apoštolů mohlo být z Boha. A přece je Gamalielova moudrá řeč přemohla a zabránila jim aspoň v tom nejhorším. Ten Gamaliel je zde úžasným příkladem toho, co zmůže moudré a uvážlivé slovo mezi horkými hlavami. A tohoto daru je i nám jistě zapotřebí. Emoce se totiž snadno vzbudí, ale obtížně se krotí. A když povstanou emoce v jednání lidí, a třeba i v jednání křesťanů či církevních grémií, vždy to hrozí nějakou nešťastností. Pod náparem emocí, hněvu, vzteku dokážeme snadno říci či učinit něco, co je na škodu vztahům i Božímu dílu. Emoce bychom jistě neměli popírat ani se jim za každou cenu vyhýbat. Ale pokud emoce neusměrňuje ten prvek moudrosti a uvážlivosti, může se z emocí stát neřízená střela, protržené stavidlo, jehož následky mohou být zničující. Jak moc je zapotřebí moudrých Gamalielů i v životě církve! Jsou tací mezi námi? Jsme jimi třeba někdy i my? Není jednoduché být „Gamalielem“. Ale vyprošuje si tento dar, toto charisma Boží i pro sebe a své společenství.

A tak se dnes můžeme povzbudit myšlenkami z dnešního příběhu. Tím, že Bůh je mocnější než lidská nenávist a zdi vězení. Že ďáblu se nepodaří evangelium zničit a vyhnat ze světa. Že evangelium je dodnes mocí přinášející všem možnost pokání a odpuštění hříchů. Že Bůh i dnes dává dar moudrosti, klidu a rozvahy.